

The WTO a nutshell

- Shrnutí nejzásadnějších věcí, které byste měli vědět

Struktura WTO

- 3 základní smlouvy – GATT 1994, GATS a TRIPS
- Jsou na stejné úrovni, každá řeší něco jiného

- GATT 1994 – novelizovaná verze starého GATT z roku 1947
- = Nejstarší a nejpropracovanější smlouva
- Doplnují ji speciální dohody, které řeší složité a kontroverzní problémy – antidumping, netarifní překážky, TRIMs.... – u GATS a TRIPS nic takového neexistuje
- Jsou k ní připojena schémata maximálních cel = obsahují celní závazky jednotlivých států

- **Ve WTO se jedná o celních závazcích**
- „Na auta neuvalíme clo vyšší než 10 %“
- > Můžeme clo dále libovolně snižovat a potom ho zase zvýšit až zpět na 10 %, jsme při tom vázáni pouze principem MFN
- Neexistuje povinnost přijmout celní závazek pro všechny typy zboží!
- Celní závazek může být velmi vysoký!
- Mít na produkt clo 10 000 % a žádný celní závazek není porušení pravidel člena WTO!

- **Mezinárodní obchodní režim** = principy nediskriminace, které vyplývají přímo z GATT (MFN a národní zacházení) a jsou v podstatě neměnné + na jednáních přijaté celní závazky, které se postupně mění

GATS

- Má být analogií GATT pro služby
- Ale složité, nepřehledné
- Národní zacházení jen na základě následného závazku
- Přístup na trh = povinnost upřesnit další překážky přístupu na trh

TRIPS

- Úplně jiné pojetí než GATT a GATS!
- Nejde o liberalizaci obchodu ale o stanovení celosvětových standardů duševního vlastnictví

- Tyto smlouvy a následně sjednané celní závazky a závazky v oblasti služeb tvoří **povinnosti členských států WTO**
- Za jejich porušení může být členský stát v rámci WTO žalován = DSB
- Orgán pro řešení sporů nemůže řešit nic, co není upraveno v některé ze smluv (směnné kurzy, pravidla pro investování...)

- Jinými slovy, WTO slouží jako
 - 1) Organizace založená na pravidlech (smlouvy)
 - 2) Fórum pro jednání o liberalizaci obchodu (= kola jednání)
 - 3) Systém řešení sporů (když někdo porušuje své závazky)
-
- **Neúspěch Doha round tak neznamená irelevanci WTO, bod 1 a 3 zůstávají zachovány**
 - Větší problém představuje snaha Trumpovy administrativy sabotovat fungování DSB.....

Netarifní překážky vs. výjimky z režimu GATT

- Oboje se to řadí do tzv. Nového protekcionismu – jsou to snahy najít jinou ochranu trhu po celkové liberalizaci
- **Ale jsou to dvě úplně jiné věci!**
- Netarifní překážky – nějaký standard na kvalitu zboží, způsob výroby...
- Výjimka – na jejím základě je možné zvýšit clo, případně někdy i uvalit kvótu – **není to netarifní!**

Netarifní překážky vs. výjimky z režimu GATT

- Základní pravidla pro netarifní překážky – zase MFN a národní zacházení – **stejně jako pro cla!** 😊
- Jenom tu neexistuje žádné „schéma netarifních překážek“ – je jich obrovské množství, na rozdíl od cel nejsou nikde vypsány a je těžké je kvantifikovat
- Na základě výjimek lze prolomit celní závazek a často i principy nediskriminace – např. antidumpingová ochrana směřuje vůči konkrétnímu státu a je tím pádem diskriminační

Subvence

- Existují dva rozdílné režimy
- – jeden pro průmyslové zboží, který popisuje Dohoda o subvencích a vyvažovacích opatřeních, jeden pro zemědělské produkty, který popisuje Dohoda o zemědělství
- Hlavní myšlenka je ale v obou případech stejná – je **zakázáno** subvencovat export, naopak je **povoleno** poskytovat subvence, které neovlivňují obchod – transfery, podpora výzkumu
- Ideální je **decoupling** – tvorba subvencí, které nezasahují do produkce a ceny výrobku

- = je **proti pravidlům WTO** dát 1 000 euro každému evropskému farmáři, který vyveze do USA tunu kukuřice – protože je to nefér konkurence pro americké farmáře
- = je **v souladu s pravidly WTO** dát 1 000 euro každému evropskému farmáři bez ohledu na to, co dělá

WTO a volný trh

- WTO je kritiky často vnímána jako nástroj bezbřehé globalizace, ničím neomezovaného kapitalismu a „neoliberalismu“, toto ale opomíjí, že **dohody WTO jsou ve skutečnosti úzce vymezené a nechávají státům široké pole působnosti**

WTO a volný trh

- **WTO nepožaduje volný trh, nezakazuje státní zásahy do ekonomiky!**
- 1) Je možné vytvářet přísné regulace pro životní prostředí nebo ochranu spotřebitele, **pokud jsou nediskriminační**
- 2) Je možné podporovat některé skupiny obyvatel nebo sektory ekonomiky, **pokud to přímo nevede ke zvýšení exportu**
- 3) Formálně je možné i zachovat si vysokou míru protekce – nikde není napsáno, že stát musí mít nízké celní závazky

WTO a volný trh

- WTO nepožaduje volný trh, nezakazuje státní zásahy do ekonomiky!
- 1) Je možné vytvářet přísné regulace pro životní prostředí nebo ochranu spotřebitele, pokud jsou nediskriminační
- 2) Je možné podporovat některé skupiny obyvatel nebo sektory ekonomiky, pokud to přímo nevede ke zvýšení exportu
- 3) Formálně je možné i zachovat si vysokou míru protekce – nikde není napsáno, že stát musí mít nízké celní závazky - **de facto se ale stát při vstupu musí zavázat k liberalizaci, jinak ostatní nebudou souhlasit s jeho vstupem**